

พฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พรชิตา อุปถัมภ์¹ ปัทมาพร เย็นบำรุง² รศรินทร์ เกรย์³ และสมศักดิ์ ศรีปริสุทธิสกุล⁴

Received: 30/06/2019; Revised: 04/12/2019; Accepted: 06/12/2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 48 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้สูงอายุต้องการสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพ โดยเป็นสารสนเทศ ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศ คือ ตัวผู้สูงอายุเองและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ 2) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวิธีการแสวงหาสารสนเทศโดยได้รับคำแนะนำจากผู้ให้บริการสารสนเทศและบุคคลใกล้ชิด ซึ่งช่องทางการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ สื่อมวลชน หน่วยงานบริการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศออนไลน์ โดยปัญหาส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุในการแสวงหาสารสนเทศ คือ การอ่านและการฟัง 3) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล เช่น เพื่อรับมือกับปัญหาสุขภาพของตนเองและคู่สมรส เพื่อการเรียนรู้ และเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คำสำคัญ: พฤติกรรมสารสนเทศ; ผู้สูงอายุ; การเรียนรู้ตลอดชีวิต

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของคุณฐิณีพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริการสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ นักศึกษาปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Email: timupatum@yahoo.com

² รองศาสตราจารย์ประจำพิเศษสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Email: patamaporn.yen@stou.ac.th

³ ผู้อำนวยการและรองศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล Email: rossarin.gra@mahidol.ac.th

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Email: somsak.sr@chula.ac.th

Information Behavior of Older Persons for Lifelong Learning

Ponchita Upatum¹ Patamaporn Yenbamrung² Rossarin Gray³ and Somsak Sriborisutsakul⁴

Received: 30/06/2019; Revised: 04/12/2019; Accepted: 06/12/2019

Abstract

The purpose of this research was to study the information behavior of the older persons for lifelong learning. The methodology applied in this study was qualitative research. The data was collected by in-depth interviews. The samples consisted of 48 older persons aged at least 60 years, were selected by purposive sampling technique.

The results of this research were as follows. 1) The information for lifelong learning needed by the older persons was health information in the form of action learning. The factors causing the information needs were the older persons themselves and their environment. 2) Most of the older persons sought for information through advice of information providers, family members and friends. The information seeking channels were mass media, information service agencies and online information sources. Their obstacles of information seeking were reading and listening. 3) Most of the older persons used the information to meet their own needs, such as health problems of themselves and spouses, learning, and free time activities.

Keyword: Information Behavior, Older Persons, Lifelong Learning

---

¹ PhD Student, Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University.

² Associate Professor, Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University.

³ Director and Associate Professor, Institute for Population and Social Research, Mahidol University.

⁴ Assistant Professor, Department of Library Science, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแพทย์ส่งผลต่อโครงสร้างประชากรโลก กล่าวคือ จำนวนและอัตราการเกิดของประชากรน้อยลง ในขณะที่วัยก่อนวัยมีอายุยืนยาวมากขึ้น ส่งผลต่อจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากผลการสำรวจขององค์การสหประชาชาติเมื่อ พ.ศ. 2560 พบว่า จำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรทั้งหมด โดยในแต่ละปี มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ของประชากรทั้งหมด (United Nations, 2017) ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา จากการรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2560 พบว่า มีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้นจึงคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2015)

สังคมผู้สูงอายุ (aging society) ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในระดับกว้าง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้จัดให้มีการประชุมสมัชชาระดับโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ ครั้งที่ 2 ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน เมื่อ พ.ศ. 2545 ผลจากการประชุมได้ก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างประเทศในเรื่องของผู้สูงอายุที่เรียกว่า แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ (The Madrid International Plan of Action on Ageing -- MIPAA) ซึ่งถือเป็นกรอบการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ของประเทศสมาชิก โดยทุก 5 ปี ประเทศสมาชิกในแต่ละภูมิภาคมีการทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง วาระหรือเนื้อหาการประชุมเกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุที่ยั่งยืน (United Nations, 2002; Dugarova, 2017) โดยเป้าหมายหลัก คือ ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นกลยุทธ์ที่จะพัฒนาผู้สูงอายุให้เกิดความยั่งยืนได้ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning)

ปัจจุบันสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกช่วงวัย แม้ในกลุ่มผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามความรู้เดิมหรือสารสนเทศที่ผู้สูงอายุมีอยู่อาจไม่เพียงพอที่จะใช้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นจึงเกิดช่องว่างระหว่างความรู้และความต้องการสารสนเทศ (Dervin, 1983) เมื่อเกิดช่องว่างจึงส่งผลให้ผู้สูงอายุแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันหรือปัญหาที่ผู้สูงอายุกำลังเผชิญ เช่น สุขภาพ ที่อยู่อาศัย สวัสดิการของรัฐ เป็นต้น โดยแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่ใกล้ตัวและคุ้นเคย เช่น ผู้ให้บริการสารสนเทศ ห้องสมุดประชาชน ศูนย์สุขภาพประจำหมู่บ้าน เป็นต้น (Theis, 2019; Bhadrashetty & Maheswarappa, 2014; Zou & Zhou, 2014; Pálsdóttir, 2012; Eriksson-Backa, 2010)

พฤติกรรมสารสนเทศ เป็นพฤติกรรมทั้งหมดของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ (Wilson, 1999) เช่น ความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ซึ่งพฤติกรรมสารสนเทศจะมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การแสวงหาสารสนเทศเพื่อนำมาพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนั้นสารสนเทศ จึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lau, 2006: 11-13) การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญ เพราะหากทราบพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุ จะส่งผลต่อการวางแผนบริการสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนงานวิจัย ยังไม่พบว่ามียานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและให้บริการผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งหน่วยงานบริการสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อบริการสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงแรงงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จาก 4 ภูมิภาค ๆ ละ 1 จังหวัด ๆ ละ 16 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ผู้สูงอายุที่ใช้บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ครั้งใน 1 รอบปี จาก 3 หน่วยงาน คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต และศูนย์บริการสาธารณสุข หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่วิจัยแบบเจาะจงจาก 4 ภูมิภาคในประเทศไทย ซึ่งมีจังหวัดที่ถูกเลือกจำนวน 4 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร (ตัวแทนภาคกลาง) จังหวัดเชียงใหม่ (ตัวแทนภาคเหนือ) จังหวัดสงขลา (ตัวแทนจังหวัดภาคใต้) และจังหวัดขอนแก่น (ตัวแทนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) โดยคัดเลือกจังหวัดที่มีหน่วยงานบริการสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต และศูนย์บริการสาธารณสุข หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีกระบวนการในตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และการหาความเที่ยงของเนื้อหาโดยนำไปทดลองสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน และนำผลมาปรับปรุงเพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ระหว่างเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน 2561 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดระเบียบข้อมูล 2) การแสดงข้อมูล 3) การหาข้อสรุป ที่ความ และ 4) การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ Nvivo 10

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดเป็นผู้สูงอายุที่ใช้บริการสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจาก 3 หน่วยงาน คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต และศูนย์บริการสาธารณสุข หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสงขลา และจังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ตอบรับการสัมภาษณ์ จำนวน 48 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน อยู่ในช่วงอายุ 60 - 64 ปี มากที่สุด จำนวน 18 คน และรองลงมา คือ อยู่ในช่วง อายุ 65 - 69 ปี จำนวน 15 คน และน้อยที่สุด คือ อยู่ในช่วงอายุ 75 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 46 คน

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 27 คน รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 คน และน้อยที่สุด คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับ ปวส. และระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน เท่ากัน อาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 32 คน ส่วนผู้สูงอายุที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวน 16 คน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เคยประกอบอาชีพรับราชการ (ครู) มากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมา เคยประกอบอาชีพเกษตรกร (ทำไร่ ทำนา ประมง) จำนวน 12 คน และน้อยที่สุด คือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน) จำนวน 4 คน โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพ จำนวน 40 คน

2. พฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำแนกออกเป็น 3

ประเด็น คือ 1) ความต้องการสารสนเทศ 2) การแสวงหาสารสนเทศ และ 3) การใช้สารสนเทศ รายละเอียดดังนี้

2.1 ความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการสารสนเทศที่มีเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุด เช่น การโภชนาการ การออกกำลังกาย การดูแลช่องปากและฟัน เป็นต้น รองลงมา คือ สารสนเทศที่มีเนื้อหาทางการเรียนรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้โปรแกรมประยุกต์ การรู้เท่าทันดิจิทัล การใช้สมาร์ทโฟนการฝึกอาชีพ เป็นต้น และน้อยที่สุด คือ สารสนเทศที่มีเนื้อหาด้านพัฒนาสังคม เช่น สมาริบำบัด กฎหมายและสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ สังคมกับผู้สูงอายุ การใช้ชีวิตในวัยสูงอายุ และการนำหลักศาสนามาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

2.1.1 ลักษณะของสารสนเทศที่ผู้สูงอายุต้องการมากที่สุด คือ สารสนเทศที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยภาพและเสียง โดยการอธิบาย การแนะนำ และการสาธิตของผู้ให้บริการสารสนเทศและมีการฝึกปฏิบัติจริง รองลงมา คือ สารสนเทศที่มีลักษณะอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคม และโปรแกรมประยุกต์

2.1.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุ มี 2 ปัจจัย คือ (1) ตัวผู้สูงอายุเอง ซึ่งแต่ละคนมีความต้องการสารสนเทศที่ต่างกัน เนื่องจากอยู่ในสถานการณ์ หรือเผชิญปัญหาที่ต่างกัน กล่าวคือแต่ละคนมีปัญหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นแต่ละคนจึงต้องการสารสนเทศเพื่อรับมือกับสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญ และ (2) สภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ จากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับคู่สมรสเพียงลำพัง ดังนั้นจึงต้องการสารสนเทศเพื่อใช้ดูแลสุขภาพของตนและคู่สมรส

2.2 การแสวงหาสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวิธีการแสวงหาสารสนเทศ ช่องทางการแสวงหาสารสนเทศ และอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ รายละเอียดดังนี้

2.2.1 วิธีการแสวงหาสารสนเทศ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำในการแสวงหาสารสนเทศจากผู้ให้บริการสารสนเทศ (เช่น พยาบาล วิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ครู กศน. นักพัฒนาชุมชน และนักสังคมสงเคราะห์) และบุคคลใกล้ชิด (เช่น สามี-ภรรยา ลูก หลาน และเพื่อน) อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปสามารถแสวงหาสารสนเทศได้ด้วยตนเอง

2.2.2 ช่องทางการแสวงหาสารสนเทศ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่แสวงหาสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากช่องทางการบริการ รายละเอียดดังนี้

1) สื่อมวลชน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่โดยเฉพาะที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีแสวงหาสารสนเทศจากสื่อมวลชน โดยการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ และการรับฟังรายการ

วิทยุกระจายเสียง ส่วนใหญ่รับชมรายการข่าวมากที่สุด รองลงมา คือ รายการสุขภาพ โดยรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ทุกวัน ใช้ระยะเวลาในการรับชม ประมาณ 30-60 นาที ส่วนการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่รับฟังสารสนเทศจากรายการสารคดีทางวิทยุกระจายเสียง ตัวอย่างเช่น รายการของกรมกิจการผู้สูงอายุ (เช่น “กฎหมายผู้สูงอายุ” “สิทธิของผู้สูงอายุ” และ “การมีสุขภาพและสังคมที่ดี”) รายการของกรมสุขภาพจิต (เช่น “ความสุข 5 มิติ” “การป้องกันสภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ” และ “กิจกรรมสร้างสุขในวัยเกษียณ”)

2) หน่วยงานบริการสารสนเทศ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่โดยเฉพาะที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีแสวงหาสารสนเทศโดยเข้ารับบริการจากหน่วยงานบริการสารสนเทศ เช่น ห้องสมุดประชาชน ศูนย์บริการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ¹ ศูนย์ กศน.ตำบล² และชมรมผู้สูงอายุ

3) แหล่งสารสนเทศออนไลน์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่โดยเฉพาะที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ (website) สื่อสังคม (social media) และโปรแกรมประยุกต์ (application) รายละเอียดดังนี้

(1) เว็บไซต์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้านในการเข้าถึงเว็บไซต์ โดยวัตถุประสงค์ คือ เพื่ออ่านสารสนเทศ และรับชมคลิปวิดีโอ มากที่สุด โดยเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับสุขภาพ ตัวอย่างเว็บไซต์ที่ผู้สูงอายุใช้มากที่สุด คือ เว็บไซต์กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สารสนเทศที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจ ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น “คู่มือส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและป้องกันภาวะสมองเสื่อม” “ไม่ล้ม ไม่ล้ม ไม่ซึมเศร้า กินข้าวอร่อย” และ “อายุวัฒนะ: คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ”) นิตยสาร (เช่น “SciMag @Rama”) บทความ (เช่น “สร้างจิตใจที่แจ่มใสให้ผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมทางสังคม” “โรคนอนไม่หลับในผู้สูงอายุ” และ “สร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยการออกกำลังกาย”) โปสเตอร์ (เช่น “5อ. อาหาร อติเรก อารมณ์ ออกกำลังกาย อนามัย” “การกินกล้วยน้ำว้าไทย” และ “ห่างไกลอัลไซเมอร์”) คลิปวิดีโอ (เช่น “การนอนหลับในผู้สูงอายุ” และ “ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัยเป็นโรคกระดูกพรุน”)

(2) สื่อสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์ (Line) ผ่านสมาร์ทโฟน (smart phone) เพื่อติดตามสารสนเทศและกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตัวอย่างเฟซบุ๊กที่ผู้สูงอายุใช้มากที่สุด ได้แก่ เพจสูงวัย ของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) เพจพลังสูงวัย เพจสมาคมบ้านปันรัก เป็นต้น ส่วนไลน์นั้น ผู้สูงอายุใช้เพื่อรับ-ส่งสารสนเทศและกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

¹ หน่วยงานบริการสารสนเทศที่ดำเนินการบริการสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

² หน่วยงานบริการสารสนเทศที่ดำเนินการบริการสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุภายใต้ศูนย์ กศน. อำเภอ

(3) โปรแกรมประยุกต์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้โปรแกรมประยุกต์มากขึ้น เพื่อติดตามสารสนเทศที่เกี่ยวกับสุขภาพและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น “สมุดสุขภาพประชาชน (H4U)” “หมอครอบครัว” “สร้างสุข by Thaihealth” “สิทธิ 30 บาท” “สมุนไพรรไทย” และ “โกลด์ (GOLD)” เป็นต้น

2.2.3 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการอ่านและการฟัง ในด้านการอ่าน พบว่า สาเหตุที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่อ่านสารสนเทศที่ได้รับในรูปสิ่งพิมพ์เกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ส่วน คือ การออกแบบสื่อสารสนเทศ (เช่น การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ขนาดตัวอักษรที่มีขนาดเล็ก ภาพประกอบไม่สวย) และปัญหาจากตัวผู้สูงอายุ (เช่น ระดับการอ่านออกเขียนได้ และสายตาที่เสื่อมสมรรถภาพ) ส่วนด้านการฟัง พบว่า สาเหตุที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพราะมีโฆษณา太多 และบางรายการเป็นการขายสินค้า

2.3 การใช้สารสนเทศของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่ได้รับเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล เช่น ปัญหาสุขภาพ การเรียนรู้ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ยังถ่ายทอดสารสนเทศที่ได้รับไปสู่บุคคลใกล้ชิด

2.3.1 เพื่อรับมือกับปัญหาสุขภาพของตนเองและคู่สมรส ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรัง ดังนั้นจึงใช้สารสนเทศที่ได้รับเพื่อดูแลสุขภาพของตนเองและคู่สมรส รวมทั้งยังใช้สารสนเทศเพื่อรับมือกับปัญหาสุขภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

2.3.2 เพื่อการเรียนรู้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่ได้รับเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศ การเรียนรู้การใช้สมาร์ทโฟน และการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

2.3.3 เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่ได้รับเพื่อสร้างประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เช่น การประกอบอาชีพ และการเป็นจิตอาสา

อภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีประเด็นการค้นพบที่น่าสนใจ อภิปราย ดังนี้

1. ความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุ จากสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะสร้างความสับสน ความไม่แน่ใจ ความกังวลให้กับผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้สูงอายุจึงต้องการสารสนเทศเพื่อรับมือกับสภาวะการณ์และปัญหาที่ผู้สูงอายุกำลังเผชิญ ซึ่งแต่ละคนย่อมประสบปัญหาที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามปัญหาของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ คือ ปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งแต่ละคน

เจ็บป่วยด้วยโรคที่ต่างกัน ดังนั้นจึงมีความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพเหมือนกันแต่มีรายละเอียดของเนื้อหาที่ต่างกัน เช่น กลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับบัตรพลังงานที่ใช้เพื่อดูแลสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ Theis และคณะ (2019) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในประเทศเยอรมนี การศึกษาของ Edewor และคณะ (2016) ซึ่งศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุในประเทศไนจีเรีย การศึกษาของ Chang และคณะ (2014) ซึ่งศึกษาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของผู้หญิงสูงอายุชาวจีนในประเทศสิงคโปร์ การศึกษาของ Bhadrashetty และคณะ (2014) ซึ่งศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุในชนบทของประเทศอินเดีย และการศึกษาของ Zou และคณะ (2014) ซึ่งศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุในชนบทของประเทศจีน ผลการศึกษาเหล่านี้ที่เกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุนั้นสอดคล้องกันทั้งหมด กล่าวคือ ผู้สูงอายุต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นปัญหาที่ผู้สูงอายุกำลังเผชิญในสถานการณ์นั้นหรือปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย โภชนาการ การเงิน ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (Theis, 2019; Edewor, Ijehkuamhen & Emeka-ukwu, 2016; Zou & Zhou, 2014; Jaikaew, 2014; Bhadrashetty & Maheswarappa, 2014; Chang et al., 2014; Schultz et al., 2012) ดังนั้นผู้สูงอายุจึงต้องการสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุสามารถเปลี่ยนแปลงตามสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับตัวแบบเซ็นส์แมกิ้งของเดอร์วิน (Dervin, 1983) ที่อธิบายความต้องการสารสนเทศของบุคคลว่ามีความซับซ้อน ไม่นั่นนอน เพราะแต่ละบุคคลอยู่ในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างกัน

2. การแสวงหาสารสนเทศของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวิธีการแสวงหาสารสนเทศเหมือนกัน กล่าวคือ การได้รับคำแนะนำในการแสวงหาสารสนเทศจากผู้ให้บริการสารสนเทศและบุคคลใกล้ชิด สอดคล้องกับการศึกษาของ Chaudhuri และคณะ (2013) ซึ่งศึกษาการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษาของ Pálsdóttir (2012) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุในประเทศไอซ์แลนด์ และการศึกษาของ Eriksson-Backa (2010) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุในประเทศฟินแลนด์ ผลการศึกษาเหล่านี้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือในการแสวงหาสารสนเทศจากผู้ให้บริการสารสนเทศและบุคคลใกล้ชิด โดยกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มีระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีการแสวงหาสารสนเทศจากช่องทางบริการต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น สื่อมวลชน (เช่น รายการวิทยุกระจายเสียง และรายการวิทยุโทรทัศน์) และหน่วยงานบริการสารสนเทศ (เช่น ห้องสมุดประชาชน และศูนย์บริการสุขภาพชุมชน) มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Edewor และคณะ (2016) Chang และคณะ (2014) และ Bhadrashetty และคณะ (2014) ผลการศึกษาเหล่านี้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุแสวงหาสารสนเทศจากช่องทางบริการที่สะดวกและใกล้ตัว เช่น สื่อมวลชน และหน่วยงานบริการสารสนเทศ

อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป สามารถแสวงหาสารสนเทศได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีแนวโน้มแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศออนไลน์มากขึ้น เพราะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและส่วนใหญ่เคยรับราชการ (ครู) มาก่อน ดังนั้นจึงคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สอดคล้องกับการศึกษาของ Harrod (2011) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อแสวงหาสารสนเทศของผู้สูงอายุ และการศึกษาของ Theis และคณะ (2019) ซึ่งศึกษาความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับการใช้โปรแกรมประยุกต์ ผลการศึกษาสอดคล้องกัน คือ ผู้สูงอายุแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศออนไลน์มากขึ้น เพราะความเป็นอิสระในการแสวงหาสารสนเทศ โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลาและสถานที่

ส่วนอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุประสบปัญหาในการอ่านและการฟัง มากที่สุด ด้านการอ่าน พบว่า สาเหตุที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่อ่านสารสนเทศที่ได้รับในรูปสิ่งพิมพ์เกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ส่วน คือ การออกแบบสื่อสารสนเทศ (เช่น การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ขนาดตัวอักษรที่มีขนาดเล็ก และภาพประกอบไม่สวย) และปัญหาจากตัวผู้สูงอายุ (เช่น ระดับการอ่านออกเขียนได้ และสายตาที่เสื่อมสมรรถภาพ) สอดคล้องกับการศึกษาของ Rosengren (2013) ซึ่งศึกษาความต้องการใช้จุลสารของผู้สูงอายุชายในประเทศสวีเดนที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุต้องการจุลสารที่มีเนื้อหาอ่านง่ายและสั้น ๆ และมีภาพประกอบ ดังนั้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ หน่วยงานบริการสารสนเทศควรกำหนดนโยบายการผลิตสารสนเทศที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อเอื้อต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ ซึ่งสถาบันแห่งชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ประเทศสหรัฐอเมริกา (National Institute on Aging, 2007) และผลการศึกษาของ Farage และคณะ (2012) ได้เสนอแนวทางการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ ตัวอย่างเช่น ภาษา (เช่น การใช้คำที่เข้าใจง่าย การละเว้นคำศัพท์ทางวิชาการที่ไม่จำเป็น การแนะนำที่เป็นขั้นตอน และการยกตัวอย่าง) ภาพประกอบ (เช่น การใช้กราฟและภาพที่สื่อความหมาย) ตัวอักษร (เช่น ขนาดของตัวอักษร ตั้งแต่ 16 - 18 พอยต์ (point) และประเภทของตัวอักษรที่เอื้อต่อการอ่านของผู้สูงอายุ) การจัดวางเนื้อหาที่เอื้อต่อการอ่าน กระดาษดีพิมพ์ไม่ควรบางเกินไป และสีของข้อความ ควรหลีกเลี่ยงสีโทนเย็นที่จะส่งผลต่อการอ่านของผู้สูงอายุ เช่น สีเหลือง และสีฟ้า

3. การใช้สารสนเทศ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่ได้รับเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาที่ผู้สูงอายุแต่ละคนเผชิญ ดังนั้นการใช้สารสนเทศจึงแตกต่างกันไปตามสภาพปัญหา สอดคล้องกับการศึกษาของ Theis (2019) การศึกษาของ Edewor และคณะ (2016) การศึกษาของ Zou และคณะ (2014) การศึกษาของ Jaikaew (2014) การศึกษาของ Bhadrashetty และคณะ (2014) และการศึกษาของ Chang และคณะ (2014) ซึ่งผลการศึกษาเหล่านี้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุใช้สารสนเทศเพื่อดูแลสุขภาพของตนเองและคู่สมรส นอกจากนั้นผู้สูงอายุยังใช้สารสนเทศที่ได้รับเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น การ

เรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศ การเรียนรู้การใช้สมาร์ทโฟน และการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim และคณะ (2015) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้สูงอายุในประเทศเกาหลี การศึกษาของ Wong และคณะ (2014) ซึ่งศึกษาความสามารถของผู้สูงอายุผ่านการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การศึกษาของ Gardner และคณะ (2012) ซึ่งศึกษาผลของการฝึกอบรมการใช้ไอซีทีเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุในมลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา และการศึกษาของ Fei Yue Community Services (2012) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศสิงคโปร์ ผลการศึกษาเหล่านี้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุใช้สารสนเทศที่ได้รับเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและสามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยที่พบ

1. พฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศออนไลน์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและให้บริการผู้สูงอายุ จำเป็นต้องพัฒนาสารสนเทศที่เผยแพร่ในแหล่งสารสนเทศออนไลน์ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพ

2. หน่วยงานบริการสารสนเทศ ควรวางแผนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการใช้บริการสารสนเทศ รวมทั้งควรส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในลักษณะต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและให้บริการผู้สูงอายุควรศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุที่ใช้บริการจากหน่วยงานของตน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการวางแผนการบริการสารสนเทศที่มีคุณภาพ

2. หน่วยงานบริการสารสนเทศ ควรศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้สูงอายุที่ใช้บริการจากหน่วยงานของตน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการวางแผนการบริการสารสนเทศที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- Bhadrashetty, A. & Maheswarappa, B.S. (2014). Health information needs, sources availability and their use by elderly people in South India: A case study of Kalagi, A Gram Panchayat in Chittapur Taluk of Gulbarga District, India. *Research Journal of Library Sciences*, 2(6), 7-11.
- Chang, L., Basnyat, I. & Teo, D. (2014). Seeking and processing information for health decisions among elderly Chinese Singaporean women. *Journal of Women & Aging*, 26(3), 257-279.
- Chaudhuri, S., Le, T., White, C., Thompson, H. & Demiris, G. (2013). Examining health information-seeking behaviors of older adults. *Computers, Informatics, Nursing*, 31(11), 547-553.
- Dervin, B. (1983, May). An overview of sense-making research: Concepts, methods and results to date. In International Communication Association Annual Meeting, Dallas, Texas. Organized by International Communication Association.
- Dugarova, E. (2017). Ageing, older persons and the 2030 agenda for sustainable Development. Retrieved from <https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/poverty-reduction/ageing--older-persons-and-the-2030-agenda-for-sustainable-develo.html>
- Edewor, N., Ijiekhuamhen, O.P. & Emeka-ukwu, U.P. (2016). Elderly people and their information needs. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 1332. Retrieved from <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1332>
- Eriksson-Backa, K. (2010). Elderly people, health information, and libraries: A small-scale study on seniors in a language minority. *Libri: International Journal of Libraries and Information Services*, 60(2), 181-194.
- Farage, M.A., Miller, K.W., Ajayi, F. & Hutchins, D. (2012). Design principles to accommodate older adults. *Global Journal of Health Science*, 4(2), 2-25.
- Fei Yue Community Services. (2012). *Lifelong learning among older adults in Singapore*. Singapore: Fei Yue Community Services. Retrieved from <https://s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/c3a-java-files/52d3ec9b09b2bfea918e7915dfd39f00.pdf>
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2015). *Situation of the Thai elderly 2015*. Bangkok: Amarin Printing.
- Gardner, P. J., Netherland, J. & Kamber, T. (2012). Getting turned on: Using ICT training to promote active ageing in New York city. *The Journal of Community Informatics*, 8(1), 1-16.

- Harrod, M. (2011). I have to keep going: Why some older adults are using the internet for health information. *Ageing International*, 36(2), 283–294.
- Jaikaew, K. (2014). Information need of elderly in government elderly house at Chiang Mai province. Master of Arts, Information Studies, Chiang Mai University, Thailand. [In Thai]
- John, B., Agnes, B., Giuseppe, B., Fabiana, C., Attracta, C., Marina, D., ... Jim, S. (2010). Getting older people involved in learning. Austria: EUBIA EU Broadening People's Minds in Ageing. Retrieved from <http://www.bia-net.org/images/stories/eubia/pdf/eubiaguide/eubia-guide-en3.pdf>
- Kim, Tae-Young & Kim, Yoon-Kyoung. (2015). Elderly Korean learners' participation in English learning through lifelong education: Focusing on motivation and Demotivation. *Educational Gerontology*, 41(2), 120–135.
- Lau, Jesús. (2006). Guidelines on information literacy for lifelong learning. Retrieved from <https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf>
- National Institute on Aging. (2007). Making your printed health materials senior friendly: Tips from the National Institute on Aging. Retrieved from <https://permanent.access.gpo.gov/LPS116731/NIA-Health-Materials-TipSheet51308.pdf>
- Pálsdóttir, Á. (2012). Relatives as supporters of elderly peoples' information behaviour. *Informationresearch*, 17(4). Retrieved from <http://InformationR.net/ir/17-4/paper546.html>
- Rosengren, K. (2013). Elderly men's experience of information material about Melanoma - A qualitative study. *Healthcare*, 1(1), 5-19.
- Schultz, U., Nothwehr, F., Hanson, J., Chrisman, M. & Haines, H. (2012). A nutrition information needs survey among older adults: Application of adult learning principles. *Quality in Ageing and Older Adults*, 13(2), 145-153.
- Theis, S., Schäfer, D., Bröhl, C., Schäfer, K., Rasche, P., Wille, M., ... Mertens, A. (2019). Predicting technology usage by health information need of older adults: Implications for eHealth technology. *Work*, 62(3), 443-457.
- United Nations. (2017). *World Population Ageing 2017*. Retrieved from <https://www.un.org/en/development/desa/population/theme/ageing/WPA2017.asp>
- United Nations.. (2002). *Political Declaration and Madrid International Plan of Action on Ageing*. Second World Assembly on Ageing, Madrid, Spain 8–12 April. Retrieved from <https://www.un.org/esa/socdev/documents/ageing/MIPAA/political-declaration-en.pdf>

- Wilson, T.D. (1999). Models in information behaviour research. *Journal of Documentation*, 55(3), 249-270.
- Wong, Y. C., Chen, H., Lee, V. W., Fung, J. Y. & Law, C. K. (2014). Empowerment of senior citizens via the learning of information and communication technology. *Ageing International*. 39(2), 144-162.
- World Health Organization. (2002). *Active Aging: A policy framework*. Geneva: World Health Organization.
- Zou, C. & Zhou, P. (2014). Analyzing information needs of elderly people: A survey in Chinese rural community. *Open Journal of Social Sciences*, 2(9), 109-115.